

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.mis.gov.pl

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

NORWEGIAN
COURTS ADMINISTRATION

Norway
grants

RAPORT

WIZYTA STUDYJNA NORWESKICH I POLSKICH SĘDZIÓW W EUROPEJSKIM TRYBUNALE PRAW CZŁOWIEKA ORAZ W RADZIE EUROPY W STRASBURGU

22-23 MAJA 2017 R.

Raport został sporządzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości
Udostępniono w dniu 28 czerwca 2017 roku

I. INFORMACJA OGÓLNA

Norweska Administracja Sądów (Norwegian Courts Administration) i Ministerstwo Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej zorganizowały we współpracy z Radą Europy wizytę studyjną w Trybunale Praw Człowieka oraz w Radzie Europy w Strasburgu, dla przedstawicieli polskich oraz norweskich organów sądowych. Wizyta odbyła się w dniach 22 - 23 maja 2017 roku. Była to trzecia z kolei wizyta sędziów z obu krajów w Strasburgu. Poprzednie wizyty, które odbyły się w terminach: 29 listopada – 2 grudnia 2016 r. oraz 9-12 stycznia 2017 r., były organizowane w ramach projektu realizowanego w ramach funduszy norweskich przez Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka. Opisywana w raporcie wizyta zorganizowana została w związku z pozytywną oceną poprzednich wizyt oraz szerokim zainteresowaniem sędziów udziałem w podobnej wizycie, czego potwierdzeniem była liczba zgłoszeń przesłanych w odpowiedzi na ogłoszenie o rekrutacji uczestników wizyty.

Dzień I 22.05.2017r. – wykłady, budynek Rady Europy

W majowej wizycie uczestniczyło łącznie **41 osób**, w tym: 27 sędziów z Polski: sądy rejonowe (4), sądy okręgowe (19) i sądy apelacyjne (4), 7 sędziów z Norwegii, 3 pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości – ze strony Operatora Programu, 2 pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości – pracownicy Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, Wydziału ds. Postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, 2 tłumaczy.

Przedsięwzięcie finansowane było ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie programu.

Celem projektu było zwiększenie świadomości sędziów uczestniczących w projekcie z zakresu standardów wynikających z Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka

oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz), co do kwestii pojawiających się najczęściej w orzecznictwie sądów krajowych, w zakresie prawa do rzetelnego procesu, prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawa do życia prywatnego i rodzinnego oraz swobody wypowiedzi. Równie ważne było, aby uczestnicy biorący udział w wizycie studyjnej mieli okazję do podjęcia dyskusji na temat poszukiwania uniwersalnych rozwiązań, których wprowadzenie w życie mogłoby służyć zapobieganiu kolejnym naruszeniom, między innymi poprzez wzajemną wymianę doświadczeń na podstawie przykładów z obu krajów, co służy również wzmocnieniu współpracy pomiędzy krajami - Polską i Norwegią.

Dzień II – 23.05.2017 r. – Budynek ETPCz, rozprawa Sharxhi i inni przeciwko Albanii, nr 10613/16
Webcast: http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=hearings&w=1061316_23052017&language=en&c=&py=2017

Podczas wizyty uczestnicy mieli okazję spotkać się z przedstawicielami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz pracownikami jednostek organizacyjnych Rady Europy m.in.: Biura Komisarza Praw Człowieka, Dyrekcji Generalnej ds. Praw Człowieka i Praworządności czy z przedstawicielami Europejskiego Programu Edukacji w zakresie Praw Człowieka dla Prawników - HELP. W programie wizyty przewidziano również spotkania z p. prof. K. Wojtyczkiem oraz p. E. Møse – sędziami ETPCz wybranymi odpowiednio z ramienia Polski oraz Norwegii. W dniu 23 maja 2017 roku uczestnicy mieli okazję wziąć udział, jako publiczność, w rozprawie przed Wielką Izbą w sprawie Sharxhi i inni przeciwko Albanii, nr 10613/16.

Przy organizacji wizyty założono osiągnięcie następujących rezultatów:

1. Zwiększona wiedza sędziów uczestniczących w wizycie w zakresie systemu konwencyjnego, a w szczególności zagadnień najbardziej istotnych z punktu

widzenia prawidłowej praktyki orzeczniczej, która pomoże w przyszłości eliminować źródła potencjalnych naruszeń *Konwencji*.

2. Zwiększone praktyczne kompetencje sędziów w komunikowaniu się z przedstawicielami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz pracownikami Rady Europy, którzy zajmują się kwestią wykonywania orzeczeń ETPCz.

Wszystkie spotkania zrealizowane w ramach wizyty studyjnej podkreślały wagę praw gwarantowanych przez ETPCz oraz fakt, że oba państwa nie mogą zaprzestać podejmowania dalszych wysiłków zmierzających do zapewnienia realizacji podstawowych praw człowieka.

II. WNIOSKI Z WIZYTY

Badanie ogólnego poziomu satysfakcji przeprowadzono na podstawie analizy ankiet, które wszyscy uczestnicy otrzymali na zakończenie wizyty studyjnej (załącznik do raportu). Ankieta została opracowana przez Departament Strategii i Funduszy Europejskich (DSF) Ministerstwa Sprawiedliwości.

Ankiety ewaluacyjne przeprowadzono w celu zebrania opinii dotyczącej problematyki poruszanej w trakcie wizyty oraz poznania opinii uczestników na temat poziomu jakości wizyty, zarówno jeśli chodzi o kwestie organizacyjne, jak i merytoryczne. Analiza obejmuje ankiety samodzielnie wypełnione przez uczestników wizyty. Wypełnienie i oddanie ankiety było dobrowolne.

Większość pytań w ankiecie było pytaniami zamkniętymi, w których respondenci mieli poddać ocenie w skali 1 - 5 poszczególne elementy wizyty (kategorie). Ankieta zawierała także pytania otwarte, pozwalające uczestnikom na zawarcie dodatkowych uwag. Odpowiedzi na te pytania zostały skategoryzowane podczas procesu analizy ankiet.

1. Informacje ogólne

Analizę przeprowadzono wielostopniowo. Najpierw wszystkie zebrane ankiety zeskanowano i wykonano statystyki dla pytań zamkniętych. Następnie dokonano kategoryzacji odpowiedzi na pytania otwarte i wreszcie analizy poszczególnych grup odpowiedzi.

Wszystkie statystyki liczbowe i deskrypcyjne oraz procentowe, które przedstawione są poniżej, zostały utworzone po analizie ankiet wypełnionych przez 26 uczestników wizyty studyjnej, w tym 21 uczestników z Polski oraz 5 uczestników z Norwegii. Trzech przedstawicieli Organizatora wizyty (pracownicy DSF) nie wypełniało ankiet.

Struktura ankiety, zasady ocen

Ankieta składała się z III części:

1. Wstęp
2. Ocena wizyty
3. Warunki techniczne i organizacja wizyty

W każdej z części ankiet wyszczególniono kategorie – elementy wizyty studyjnej, które uczestnicy poddawali ocenie w skali 1-5, przy czym 1 oznacza ocenę najniższą, zaś 5 ocenę najwyższą. Część II i III zawierała pytania otwarte pozwalające na zawarcie dodatkowych uwag i recenzji.

We wszystkich statystykach podano także liczebność grupy – N, w stosunku do której liczone były poszczególne wartości. Liczba ta odpowiada liczbie ankiet z zaznaczoną oceną w danej kategorii lub w danej grupie. W celu zwiększenia czytelności oprócz wartości punktowych zastosowano także szkolną skalę ocen od 1 do 5.

Nie wszyscy uczestnicy zdecydowali się na wystawienie oceny w każdej kategorii.

2. Omówienie ankiet¹

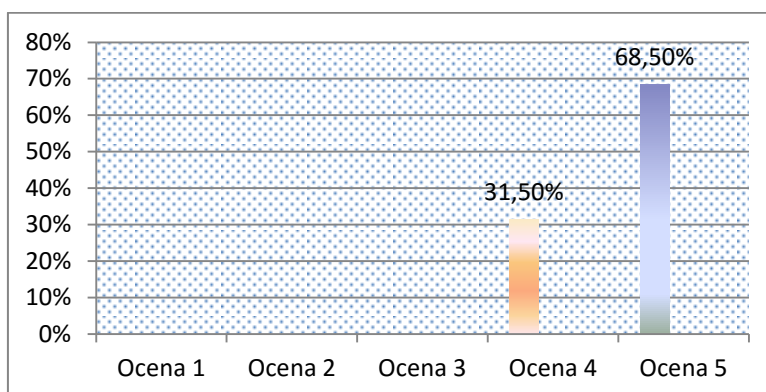
2.1. Ocena programu i metod prowadzenia

Z analizy można wywnioskować, że większość uczestników zdecydowanie zgodziło się z tym, że metody spotkania i rytm pracy oraz środki dydaktyczne pomogły osiągnąć założone cele spotkania.

Poniżej zamieszczono wykres prezentujący odpowiedzi respondentów na powyższe zagadnienie:

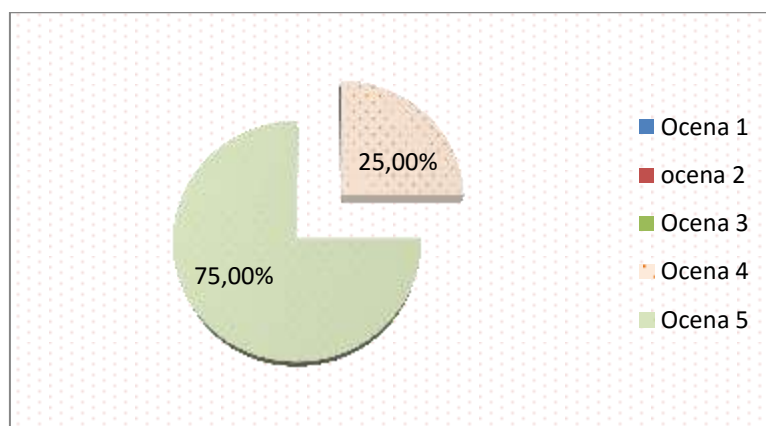
¹ Wyniki ankiet opracowała Aneta Utkowska, starszy specjalista w Departamencie Strategii i Funduszy Europejskich

Wykres nr 1 - Tematyka wizyty była zgodna z oczekiwaniami

Zdaniem większości ankietowanych, spotkanie było dopasowane do potrzeb uczestników na poziomie dobrym. Najwyższa ocena 5 została przyznana przez 68,5% badanych, 31,5% uczestników oceniło spotkanie na ocenę 4, zaś 2 osoby wstrzymały się od oceny.

Wykres nr 2 - Uzyskałem/am nową wiedzę w zakresie tematów objętych wizytą

75% ankietowanych uznało, iż udział w wizycie umożliwił im zapoznanie się z istotnymi informacjami z zakresu stosowania Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, 1 osoba nie wyraziła swojego zdania na w/w zagadnienie.

Następnie uczestnicy w skali 1 do 5 mieli określić, jak oceniają przydatność zdobytych informacji oraz możliwość wykorzystania ich w praktyce. 57,2% wybrało wynik najwyższy, natomiast 42,8% wynik dobry.

Powyższe wyniki sugerują, iż uczestnicy wizyty ocenili bardzo dobrze dostosowanie treści informacji do możliwości ich wykorzystania w praktyce.

2.2. Ocena prelegentów

Uczestnicy wypowiedzieli się twierdząco na temat udzielania przez prowadzących odpowiedzi na zadawane pytania. 100% uczestników było usatysfakcjonowanych i deklarowali ponowny udział w kolejnych przedsięwzięciach, szczególnie o charakterze międzynarodowym.

Analiza uzyskanych danych pozwala stwierdzić, iż 84,62% badanych oceniło bardzo wysoko przygotowanie merytoryczne prelegentów.

W związku z powyższym, z analizy można wywnioskować, że uczestnicy, ocenili sposób przekazywania informacji podczas wizyty bardzo wysoko. W ocenie uczestników prelegenci stosowali odpowiednie tempo przekazu informacji oraz wprowadzali w trakcie prezentacji wszelkiego rodzaju urozmaicenia. Stwierdzili również, iż panująca atmosfera podczas zajęć sprzyjała komunikacji i współpracy.

Poniżej zestawienie przedstawia rozkład liczbowy ocen prezentacji w pierwszym i w drugim dniu wizyty

Prezentacja 1 – Pani Ana Medarska - Lazova

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2- brak ocen

Ocena 3 - 2 oceny

Ocena 4 - 2 oceny

Ocena 5 - 16 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,7

Prezentacja 2 – pani Anne Weber

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – 2 oceny

Ocena 4 – 3 oceny

Ocena 5 – 15 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,4

Prezentacja 3 – Pan Yannick Meneceur

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – brak ocen

Ocena 4 – 5 ocen

Ocena 5 – 16 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,7

Prezentacja 4 – Pan Szymon Janczarek

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – 1 ocena

Ocena 4 – 2 oceny

Ocena 5 – 18 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,8

Prezentacja 5 – Pan Schnutz Rudolf Durr

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – 1 ocena

Ocena 4 – 3 oceny

Ocena 5 – 17 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,7

Prezentacja 6 – Pani Claire Askin

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – 4 oceny

Ocena 4 – 5 ocen

Ocena 5 – 12 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,3

Prezentacja 7 – Pani Vanessa Aeby

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – ocena

Ocena 3 – 11 ocen

Ocena 4 – 1 ocena

Ocena 5 – 8 ocen

Średnia ocena wynosi: 3,7

Prezentacja 8 – Pan Krzysztof Wojtyczek

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – 1 ocena

Ocena 4 – 8 ocen

Ocena 5 – 11 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,2

Prezentacja 9 – Pan Ireneusz Kondak

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – brak ocen

Ocena 4 – 3 oceny

Ocena 5 – 18 ocen

Średnia ocena wynosi: 4,8

Prezentacja 10 - Pan Erik Møse

Ocena 1 – brak ocen

Ocena 2 – brak ocen

Ocena 3 – brak ocen

Ocena 4 – 1 oceny

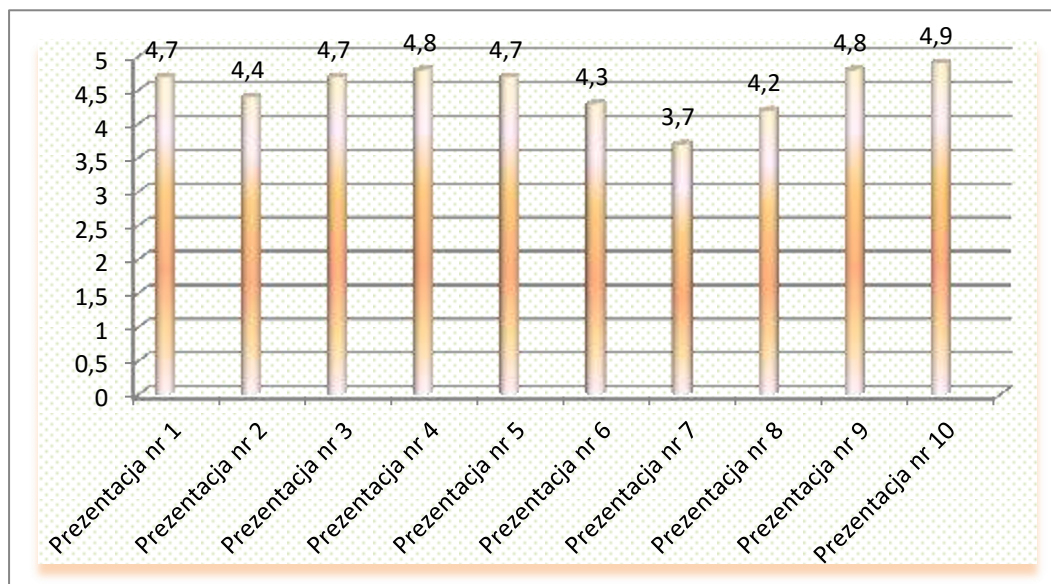
Ocena 5 – 17 ocen

W przypadku tej prezentacji, w trzech formularzach nie zaznaczono żadnej oceny.

Średnia ocena wynosi: 4,9

Poniższy wykres słupkowy przedstawia rozkład średnich ocen poszczególnych prezentacji

Wykres nr 3 - Średnia ocena poszczególnych prezentacji

Większość stawianych ocen w każdej z prezentacji waha się między 4 -5 punktów. Ogólnie prezentacje zostały ocenione dobrze (średnia: 4,52).

Pomimo dobrej oceny, jakie uzyskały wszystkie prezentacje, należy zwrócić uwagę na fakt, że prezentacja dotycząca obsługi bazy orzecznictwa ETPCz została oceniona w skali od 1 do 5 na poziomie 3 przez 11 uczestników i na poziomie 2 przez jednego uczestnika. Ponadto pięć osób uznało tę prezentację za najmniej pożyteczną część programu wizyty.

2.3. Analiza pytań otwartych

Pytania otwarte zawierały miejsce na wpisanie sugestii i uwag, które finalnie zostały podzielone na dwie kategorie:

1. co według uczestników było najbardziej pożyteczne podczas wizyty,
2. jakich tematów zabrakło w trakcie wizyty

15 uczestników uznało, że najbardziej pożyteczna była możliwość uczestnictwa w rozprawie oraz możliwość spotkania z sędziami orzekającymi w ETPCz. 6 ankiet w w/w kategoriach nie zostało w ogóle wypełnionych.

Uczestnicy wizyty stwierdzili, że panele dyskusyjne były zbyt krótkie bez możliwości wymiany doświadczeń.

Zaproponowano również rozszerzenie zajęć o następujące tematy:

- prezentacja najbardziej istotnych orzeczeń ETPCz,
- omówienie aktualnych polskich skarg zawisłych i rozstrzygniętych przed ETPCz.

Poniżej zaprezentowano negatywne uwagi zgłoszone przez ankietowanych:

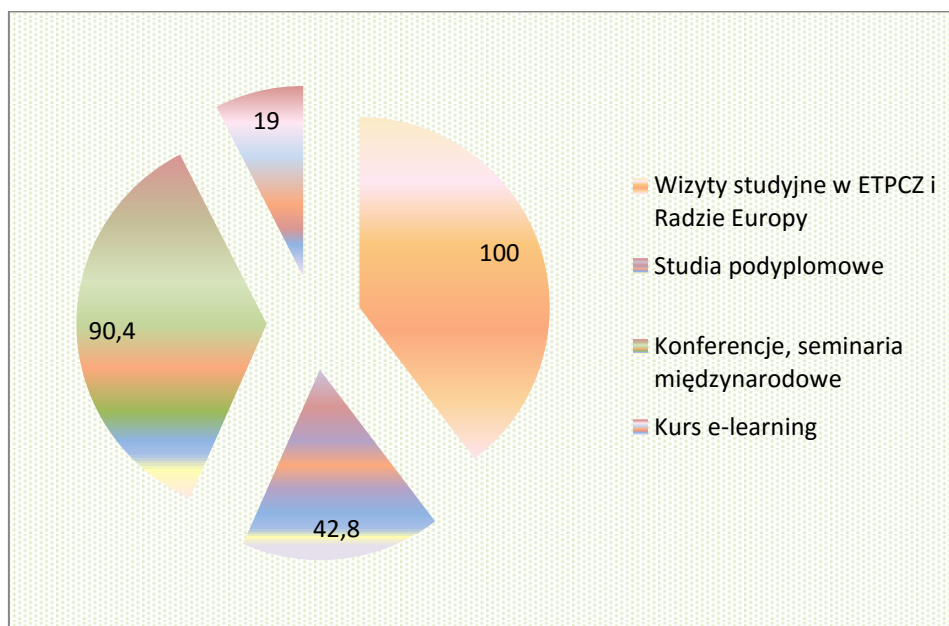
1. za mało przykładów z bieżącego orzecznictwa,
2. za mało szczegółów na temat orzecznictwa w najbardziej głośnych lub najczęściej powtarzających się sprawach dotyczących Polski,
3. zbyt szczegółowe analizowanie bazy orzecznictwa,
4. duży poziom ogólności,
5. brak możliwości samodzielnego zakupu biletów lotniczych z prawem refundacji do określonej kwoty,
6. słaba jakość tłumaczenia symultanicznego z języka polskiego na język angielski (dwie oceny negatywne ze strony norweskich sędziów).

2.4. Analiza działań mających na celu zwiększenie wiedzy w zakresie praw człowieka

Jednym z ciekawszych pytań poruszonych w ankiecie było pytanie dotyczące działań mających na celu zwiększenie wiedzy w zakresie praw człowieka. Ważnym elementem było poznanie, które działania cieszą się największym zainteresowaniem sędziów. Interesujące było poznanie, jakiego rodzaju form kształcenia brakuje.

Umożliwiono również sędziom przedstawienie własnych uwag dotyczących form kształcenia.

Wykres 4 - działania mające na celu zwiększenie wiedzy w zakresie praw człowieka

2.5. Analiza organizacji konferencji

Sędziowie polscy jak również norwescy w skali 1 – 5 mieli określić, jak oceniają wizytę od strony organizacyjnej, w tym przypadku skupiono się na jakości warunków (zakwaterowanie, hotel, wyżywienie). 71,4% wybrało wynik najwyższy, natomiast 28,6% wynik dobry. Powyższe wyniki sugerują, że uczestnicy oceniają konferencję od strony organizacyjnej bardzo dobrze.

Tłumaczenie symultaniczne podczas wizyty studyjnej zapewniała firma Tłumaczenia „In Extenso” Barbara Maciąg. Zarówno jakość obsługi technicznej, jak i poziom usługi

tłumaczeniowej spełniły oczekiwania uczestników w stopniu bardzo wysokim (85,7%). Należy jednak pamiętać, że większość uczestników - 21 ankiet - oceniało tłumaczenie z języka angielskiego na język polski, natomiast strona norweska - 5 ankiet - zgłosiła zastrzeżenia do tłumaczenia z języka polskiego na język angielski.

3. Wnioski i uwagi

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego zebrano 26 ankiet. Wśród odpowiedzi ankietowanych pojawiły się opinie wskazujące na dobrą współpracę organizacyjną. Jako najmocniejsze strony spotkania wskazano atrakcyjność miejsca, właściwe proporcje czasu przeznaczanego na poszczególne punkty programu oraz możliwość poznania osób, które zajmują się podobną tematyką w innych urzędach i krajach. Ankietowani wyrazili chęć częstszego spotkania celem wymiany doświadczeń.

Oprócz pozytywnych opinii pojawiły się również opinie negatywne, które dotyczyły jednej z prezentacji oraz tłumaczenia z języka polskiego na język angielski. Co do uwag dotyczących prezentacji Organizator ustalił, iż negatywna ocena wiązała się z tym, iż prezentacja była zbyt techniczna i przedstawiała jedynie możliwość korzystania z bazy orzeczeń ETPCz, natomiast nie umożliwiono uczestnikom praktycznego wykorzystania narzędzia.

W ankietach i w wywiadach indywidualnych uczestnicy potwierdzili dużą przydatność tematyki wizyty w pracy zawodowej. Ponadto docenili możliwość nawiązywania nowych kontaktów i wymiany doświadczeń. Ci, którzy wypełnili ankietę, uznali, że warto było poświęcić czas na udział w wizycie i chętnie poleciliby udział w podobnych wizytach innym sędziom.

Niewielka część uczestników sygnalizowała w ankietach, że program wizyty był zbyt napięty, by mogli w pełni uczestniczyć we wszystkich przewidzianych sesjach. Zdaniem tych kilku uczestników mniejsza intensywność wizyty zapewniłaby jeszcze większą jej jakość oraz prowadziłaby do bardziej pogłębionych wniosków. Ponadto sugerowano włączenie do programu konkretnych przykładów spraw z obu krajów rozstrzyganych przez ETPCz.

Z odpowiedzi udzielonych na pytania zawarte w ankiecie wynika, iż tematyka wizyty była dla uczestników interesująca i zgodna z ich oczekiwaniami. Poziom merytoryczny wizyty oraz materiały oceniono wysoko.